

Socialdepartementet

Stockholm
2025-08-25

Vår referens
Patrick Krassén

Dnr
S2025/00922

Remissyttrande

Delbetänkandet *Stärkt pandemiberedskap* (SOU 2025:48)

Företagarna har getts möjlighet att avge remissyttrande om det angivna betänkandet. Här kommer våra huvudsakliga synpunkter.

Förslaget i korthet

I betänkandet läggs ett antal förslag fram som ska möjliggöra olika former av regleringar i händelse av en framtida omfattande smittspridning i samhället. Dels lämnar utredningen ett underlag till en nationell strategi för hantering av pandemier, dels föreslås ett antal författningsändringar. Betänkandet innehåller en stor mängd förslag. Företagarna begränsar våra synpunkter huvudsakligen till förslag som rör företag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 september 2026.

Företagarnas inställning

En stor del av förslagen är grundade i de lagar och förordningar som gällde under covid-19-pandemin. Företagarna ser detta som vanskligt, då dylika synnerligen ingripande lagregleringar bör grundas i principer snarare än myndigheters erfarenheter från en viss smittspridning. En stor brist i betänkandet är att det saknas ingående utvärdering av hur väl de lagar och förordningar som gällde under covid-19 faktiskt fungerade, däri inkluderat utvärdering av om de medförde större kostnader och olägenheter än vad som var motiverat.

Utredningen konstaterar att tvingande smittskyddsåtgärder endast bör användas om frivilliga åtgärder eller beteendeförändringar bedöms vara eller bli otillräckliga. Detta är i sig en bra utgångspunkt, men gränsdragningen om vad som utgör otillräcklighet i detta sammanhang är inte tillräckligt tydligt definierad. Likaså är det positivt att det fastslås att alla smittskyddsåtgärder måste föregås av noggranna proportionalitetsbedömningar. Företagarna saknar dock ett djupare resonemang om vid vilken punkt i proportionalitetsbedömningen som en åtgärd ska anses vara ej motiverad.

Vi har inga närmare invändningar mot förslaget till underlag till nationell strategi för hantering av pandemier. Det viktiga är i första hand att strategin underställs lika rigorösa lagkrav som andra smitthanteringsåtgärder.

Företagarna ser med viss oro på att den föreslagna lagen om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder baseras på de lagregleringar som gällde under covid-19-perioden. Företagarna var vid den aktuella

tiden kritiska till de åtgärder som möjliggjordes genom covid-19-lagen¹, begränsningsförordningen², den tillfälliga smittskyddsåtgärdslagen³, med flera. Sveriges småföretagare ansåg att restriktionerna förlängdes alltför länge utan tillräcklig grund.

I föreliggande betänkande föreslås att regeringen måste aktivera de bärande bestämmelserna i den genom en förordning, och att denna ska underställas riksdagens beslut inom två veckor. Företagarna är positiva till denna tidsbegränsning.

Regeringen, liksom kommuner och myndigheter, föreslås bemyndigas införa långtgående restriktioner av näringsverksamheter, ända till stängning eller förbud mot tillträde. Företagarna är kritiska till att sådana begränsningar inte kopplas till något kriterium om risk.

Överlag saknar förslagen i betänkandet koppling till riskbedömning. Särskilt oroväckande är förslaget att krav på smittskyddsåtgärder inte längre ska kräva att de bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. Företagarna har förståelse för att staten inte alltid i panikartade situationer kan utröna en vetenskaplig grund för åtgärder som föreslås, men utan ett sådant grundkrav blir frågan öppen om vad som ska vara kriteriet för att begränsa rättigheter som i många fall är grundlagsskyddade genom regeringsförordningar eller myndighetsföreskrifter.

I avsnitt 9.12.1 anger utredningen att förslaget till möjliga begränsningarna av olika näringsverksamheter bör vara serveringslagen och covid-19-lagen, som gällde under covid-19-pandemin. Företagarna ser inga rationella skäl till att dessa regleringar ska ligga till grund för framtida lagstiftning. Inget i betänkandet ger en rationell grund för varför dessa regleringar var särskilt effektiva eller ändamålsenliga i att avväga mellan begränsningar och rättigheter.

Ingående begränsningar föreslås bli möjliga att påföra butiker, serviceinrättningar, köpcentrum, varuhus, restauranger och andra näringsidkare. Utredningen nämner (s. 698) att möjliga krav kan bli på vaccinationsbevis, skärpt handhygien, begränsningar av platser och tillhandahållande av munskydd. Listan är inte heller uttömmande; andra verksamheter kan tillkomma. Utredningen tycks i detta utgå från de regleringar som fanns under covid-19-perioden, utan att ha närmare bedömt utifrån befintlig empiri om dessa var ändamålsenliga.

Vad gäller beslutsnivå föreslås att regeringen ska kunna delegera föreskriftsrätt till bland annat Folkhälsomyndigheten, men även länsstyrelserna och kommuner. Det kan finnas praktiska skäl för sådan delegering, men även föreskrifter som fattas på sådan delegerad nivå bör vara tidsbegränsad och bör ytterst kunna ställas under riksdagens beslut, med tanke på deras ingripande natur, även när det gäller regeringens föreskrifter.

Företagarna konstaterar att analysen av potentiella konsekvenser för företag av de föreslagna lagreglerna är mycket kortfattad och inte tar i beaktande de många problem som företag fick utstå av motsvarande regleringar under covid-19-lagstiftningen. Sammantaget anser Företagarna att skälen för de föreslagna regleringarna är svaga sett till deras långtgående effekter, och den underliggande konsekvensanalysen är inte tillräcklig för att motivera de föreliggande förslagen.

Patrick Krassén
Policychef
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

¹ Remissyttrande [S2020/09214](#)

² Remissyttrande [S2020/09963](#)

³ Remissyttrande [S2021/00760](#)